„CERCUL PUBLICATIUNILOR MILITARE“

MORALA

ȘI

DISCIPLINA MILITARE

CONFERINȚA ȚINUTA LA STATUL-MAJOR GENERAL AL ARMATEI

DE

GENERAL C. I. BRATIANU

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA „DREPTATEA“ STR. SARINDAR, 10

1899.

www.dacoromanica.ro

„CERCUL PUBLICATIUNILOR MILITARE“

MORALA

ŞI

DISCIPLINA MILITARE

CONFERINŢA ŢINUTA LA STATUL-MAJOR GENERAL AL ARMATE

DE

GENERAL C. I. BRATIANU

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA „DREPTATEA“ STR. SARINDAR, 10

1899.

www.dacoromanica.ro

MORALA ŞI DISCIPLINA MILITARE

Conferința ținuta la statul-major general al armatei de d-nu general C. I. Bratianu.

I

„Doresc să vè intreţin — ḍice d. conferenţiar — asupra càtor-va regule cu privire la: *sciri*, *rapoarte*, *ordine şi disciplina militare* ce se impun in armata; sau alt-fel ḍis, să vè vorbesc asupra *datoriilor* ce noua, oficerilor, ni se impune in unele imprejuràri, in timp de pace şi pentru timpul de resboiu.“

Subiectul desvoltat se refera, in special, la educaţiunea militara indreptata in direcţiunile semnalate de d. conferenţiar; iar fondul educaţiunii, in fie-care din aceste direcţiuni, este morala şi discipllna militare.

Alegerea acestui fond moral, in desvoltarea conferenţei, este motivata de faptul, dovedit in deajuns de istoria campaniilor, cà el constitue

www.dacoromanica.ro

coeficientul cel mai mare de isbànda pentru o armata solida, bine organisata și bine instruita.

Credem ca notele ce impartașim asta-ḑi, camaraḑilor, vor constitui un bun resumat al conferenței, de care ne ocupàm.

Introducerea care precedà intrarea in materie, discuta necesitatea conferințelor militare, modul intocmirii lor precum și programul conferinței de asta-ḑi. Ea termina prin enumerarea diferitelor situațiuni in care se poate gasi oficerul in timp de pace, in timp de resboiu, in timp de turburàri, precum și in tot momentul.

„Oficerii convertiți ast-fel, la principiile de *direcțiune* și de *execuțiune* ale acțiunii militare, le vor introduce, prin desvoltarea și aplicarea lor ḑilnica, in spiritul cadrelor; cadrele le vor introduce, la rândul lor, prin contactul și schimbul de toate ḑilele, in spiritul trupei; și acestea din urma, la reintrarea in caminul lor, le vor introduce in inima cetațenilor; și ast-fel de la unul la altul, prin efectul transmisiunii, masa intreaga a națiunii va fi patrunsa.“

„*Sunt adànc impresionat*“, ḑice d. conferențiar, „*de modul cum se ințelege și se practica indeplinirea indatoririlor in armata.*“

„La manevrele de la Roman, anul trecut, aproape totul și toate nu erau considerate de

www.dacoromanica.ro

cât din punctul de vedere strict al actualității, iar nu și din punctul de vedere al funestelor lor inriuriri: scirile parveneau incomplecte la comandament; raporturile se redactau superficial și ordinele soseau tarțiu la destinațiune; iar acțiunea in lupte, serviciul sub arme, suferea din aceste cause.

„Și daca marginim privirea noastra numai asupra vieței de toate țilele, *ne isbim de o nepasare culpabila pentru binele serviciului și de o lipsa regretabila a spiritului de camaraderie, de confraternitate, care singura trebue sà regulețe acțiunea unui corp bine constituit.*

Ca prin percept, pentru indreptarea acestei stàri de lucruri, d. general Bratianu recomanda țisele invețatului Segur: „Prin pictura moravurilor noastre, prin privirea portretelor noastre putem sà ne pasionàm pentru virtute, sà ne inspaimantàm de viciurile noastre, sà ne corectàm de imprudențele noastre.“

Urmarind mai departe necesitatea indreptàrii situațiunii ce se constatà de d. conferențiar, d-sa adaugà: „situațiunea șefului de familie militara corespunde cu situațiunea parintelui, care, in numele tandreței, in numele onoarei, in numele interesului public, face ca fiul seu sa veada, pas cu pas, ceea-ce trebue sa faca pentru a merge

www.dacoromanica.ro

cu glorie in cariera armelor, sau ceea-ce trebue sà evite pentru a nu se desonora".

Cu privire la disciplina și la baza morala a disciplinei, sunt netagaduit de importante pasagiile și citațiunile urmatoare. Ele pot constitui codexul or càrui oficer.

„Mareșalul de Moltke, cu prilejiul desbaterii legei din 7 iunie din 1872 a ḍis: „Numai disciplina singura face armata aceea ce trebue sa fie; o armata fàra disciplina este o instituțiune in toate casurile costisitoare, insuficienta pentru resboiu, și plina de pericole in timp de pace... Numai disciplina este aceea care a pus armata noastra in stare ca sà caștige, cu victorie. trei campanii".

Iata cum intr'o scriere asupra importanței disciplinei, pentru stat, armata și națiune, un oficer german, F. Hoenig, areata cum se înțelege disciplina in Germania. „In înțelesul seu deplin, in sensul larg al cuvìntului, disciplina nu se reduce numai la ascultare. Înțelesul seu, bine patrunsinseamna desvoltarea in general a *virtuților militare.*

Cu càt aceste virtuți exista mai adànc inra, dacinate, cu càt ele sunt mai vii și mai respandite, cu atàt armata, fericita de a le practica, va avea mai mult succes la resboiu. A asculta

www.dacoromanica.ro

cu inteligența, a interpreta cu înțelepciune ordinele primite, a sci să le previi la trebuința, a suporta cu resemnațiune relele inseparabile ale resboiului, a se supune la toate sacrificiile pàna la moarte, acestea sunt virtuțile militare inspirate de o disciplina perfecta".

Cum vedem, adaugà d. conferențiar, în armata germana, cine ḑice disciplina și in definitiv virtute, nu ḑice *constrìngere.* Supunerea inspirata prin temere de represiune nu poate produce virtute.

Nu putem mai bine, ḑice d. conferențiar, incheia aceasta chestiune a disciplinei propriu ḑisa, de càt servindu-ne și noi de aceeași citațiune din Darwin cu privire la *incredere* care constitue unul din coeficienții de tarie ai disciplinei. Acesta ḑice: *superioritatea pe care soldații disciplinați se manifesta, asupra trupelor nedisciplinate, ca un efect de incredere ce fie-care îl pune in camarații sei.*

La acestea, d. conferențiar adaugà: Pe ce este fondata aceasta incredere daca nu pe *opiniunea* ce avem unul de altul? Fie-care comptànd pe sprijinul camaradului, individul remàne cu totul sclavul datoriilor sale, iar comandamentul este fàra temere chiar in momentele ḉele mai grele. Pentru aceasta este insa necesar ca sà dispara spiritul de *particularism al individului* care

www.dacoromanica.ro

se accentuiaza din ce in ce, in dauna bunei calitați a armatei.

De asemenea nimeni nu cere nici ca oficerul să sufere nedreptățile ce poate i s'ar face, și nici să primeasca cu nepasare umilințele ce poate i s'ar aduce. Acestea nu le admite, ḑice d. general Bratianu, nici regulele disciplinei, nici firea omeneasca.

Educațiunea religioasa nu este mai puțin, trecuta in revista, și conferința de care ne ocupàm îi a reservat un loc destul de respectabil.

„Codul, regulamente, in fine toate prescripțiunile precum și toți care veghiaza la menținerea disciplinei, nu cer, in ultima analisa, de càt aceea ce propoveduesce evangelia religiunei creștine. Pentru cà in masele populare morala este nedespartita de religiune. Regii Prusiei au veghiat tot-d'a-una la menținerea sentimentului religios in armata lor unde serviciul divin este impus prin regulamentele militare.

Alte data a fost și la noi romànii, tot ast-fel. Imi aduc bine aminte, ḑice d. general Bratianu, cà atunci càud eram elev in școala militara, nu eram liberi de a eși in oraș in ḑilele de serbatori, pèna ce nu asistam cu toții la serviciul divin in capela scoalei sau la biserica vecina scoalei. Apoi, mai in urma, ca oficer in geniu, eram in-

www.dacoromanica.ro

datorați a asista cu trupa la serviciul divin, in fie-care ḑi de serbatoare, la biserica sau la altarul ridicat in tabara in acest scop. Nu sciu cum s'a facut, ca in urma, incetul cu incetul, și oficerul și trupa s'au departat pe nesimțite de biserica.

Inchieiând, notàm càte-va cuvinte, care sunt supuse atențiunii tuturor.

»Superioritatea educațiunii, nu este indaratnicia, nu este a ne invidia și a ne huli unul pe altul, ci aceasta superioritate constà in observarea - continua a regulelor de politeța. *Sà nu se uite cà politeța este in lume, lucrul care costa cel mai puțin și care produce cel mai mult.*

„Șeful dobèndesce și pastreaza respectul și afecțiunea subordonaților sei prin demnitatea actelor și a cuvintelor sale, prin afecțiunea ce el insuși pastreaza subordonaților, prin dreptate, tenacitate, prin blandețe cumpanita cu rabdare prin devotament la instrucțiunea lor, la trebuințele lor precum și la talentul de a pune vorba la inaltimea conceptiunii, printr'un caracter tot-d'auna egal și prin tactul de a conduce pe fie-care dupa caracterul seu.

Omul nefiind perfect, se cere tot-d'a-una ca el sà scie de a uni înțelepciunea la veselie, eru-

www.dacoromanica.ro

dițiunea la politeța, rațiunea la puținul spirit. Aceasta este filosofia barbatului superior.

„*Fàra înțelepciune*, se vor slei zadarnic forțele noastre, avutul nostru, sanatatea noastra.

Fàra veselie, care presupune liniștea unei consciințe fàra remușcàri, se vor departa de noi camarați amabili de care avem nevoie, și inima noastra se va gasí fàra resurse contra amaraciunei vieței.

Fàra sciința, nu vom putea fi indestulatori prin noi inși-ne și impartinitatea neplacuților ne va umili.

Fàra politeța, vom fi parasiți și ne vom consuma in urîtul singuratații.

Fàra fermitate, ce putem deveni in aceasta lupta, cu elementele, fortuna, pasiunile altora și ale noastre ce ne arunca fara incetare?

Fàra buna cuviința, ce ajutor putem aștepta de la oameni?

Fàra rațiune, vom zadarnici cele mai bune intenții, iar acțiunea noastra se va resimți in paguba reputațiunii noastre. Cu acestea se termina prima parte a conferinței d-lui general Bratianu.

A doua parte se ocupa, in particular, despre educațiunea oficierului la intocmirea și transmiterea scirilor, ordinelor și rapoartelor.

www.dacoromanica.ro

„Cine a funcționat la comandamentele intermediare intre comandamentul superior și trupa, va apreția foarte mult situațiunea penibila ce presinta, in definitiv, pentru toata lumea, scirile reu culese, rapoartele și ordinele reu intocmite și netransmise la timp. „Cu toți scim ce nerabdare neliniștitoare incepe a cuprinde pe toți de la comandament pàna la cel din urma soldat, neprimirea unui ordin, a unui raport sau a unei sciri ce este așteptata și care numai sosesce.

„Nimic ca nesiguranța de ce avem sà facem nu-i mai de temut pentru un moment de criza; și daca in aceasta asteptare, ne apuca ḑiua, sosesce dimineața, luàm armele și... nu scim ce avem de facut, moralul trupei este atunci sdruncinat!

«Și de alta parte, in ce funesta și inqueta situațiune sà gasesce comandamentul, càndscirile îi parvin necomplecte, càndrapoartele i se fac superficial? „Fàra sciri, fàra rapoarte, și fàra ordine este cu neputința de a se face resboiu, fiind-ca acestea constitue nervul prin care se simte și se transmite la armata acțiunea comandamentului. Tactica scirilor, a rapoartelor și a ordinelor, manuite cu dibacie și inteligența, ne asigura triumful la resboiu. Ea constitue apanagiul comandamentelor pentru care oficerul tre-

www.dacoromanica.ro

bue sa se gaseasca la cea mai inalta ideie de perfecțiune.

«Daca ne obicinuim in timpul manevrelor de instrucțiune a nu aplica cu strictețea prescripțiunile regulamentare, atunci, obiceiul ajunge regula și cu asemenea *regule*, sorții de isbànda perd ori-ce coeficient de succes in resboiu.

Inainte de a inchieia și aceasta ultima parte a conferenței, d. general Bratianu a imbogațit aceasta conferința cu o serie de *regule*, *principii* și de *percepte*, consacrate de istoria resboaielor.

Acestea sunt:

Regule generale cu privire la sciri, rapoarte și ordine.

«Pentru a exercita comandamentul armatei in cunoscințe de cause, ḍice generalul Pierron, generalul de capetenie trebue sa primeasca el personal situațiunile de efective și de așeḍare a trupelor, indicànd pentru càte ḍile ele au hrana și muniținni precum și cele-l'alte nevoi, mai mult inca, trebue ca toate sciințele asupra operațiunilor și asupra inamicului sa'i fie transmise, fara intarḍiare, pentru cà ele 'i vor servi de basa hotarìrilor sale. Șefii de corp càud sunt in marșiu, vor avea grija de a tramite mai dinainte itine-

www.dacoromanica.ro

rariul ce au să urmeze ḍi cu ḍi pentru ca să li să scie posiṭiunea sau locul unde să li se tramita ordinele. In ceea-ce privesce documentele curat administrative ca de ex.: afaceri de personal, de disciplina, etc., etc. acestea vor fi adresate direct ṣefului de stat-major.

„Cea mai mare parte din iscalituri fiind necitite, numele autorului precum ṣi acela al destinatarului unei scrisori sau raport, va trebui să fie scris in intregime in capul documentului ṣi'n modul urmator:

„Generalul de divisiune N. N. comandantul (cutărei trupe) către generalul ṣef M. M. comandantul armatei".

Aceste indicaṭiuni pot fi chiar ṣi imprimate mai dinainte. In acest mod nu mai poate fi nici o indoiala despre proveniența documentului, pentru că numele, gradul ṣi funcṭiunea sunt aretate in intregimea lor. Or ce formula ceremonioasa[1]), care să intrebuințeaza in unele corespondențe, va fi inlaturata.

„In capul ori-carei piese vor figura: locul, data ḍilei ṣi ora. Fàra indicaṭiunea orei, este cu neputința ca destinatarul să cunoasca succesiunea faptelor rare, intr'aceia-ṣi ḍi au motivat mai

1, A se vedé partea finala.

www.dacoromanica.ro

multe scrisori: or se poate intempla ca un raport scris tramis printr'un calareț, să nu soseasca la destinațiune de cat in urma unei depeși telegrafice care cu toate acestea a fost expediata in urma calarețului și care facea cunoscut nesce fapte cari s'au petrecut dupa tramiterea raportului. Aceste erori nu se pot evita de cat numai cand or-ce scrisoare sau telegrama menționeaza ora càndu a fost redactata. Cu privire la numirea localitaților este de observat ca, daca o localitate este așa de mica in cat se poate intemplá ca să lipseasca de pe harta ce intrebuințeaza Generalul comandant, atunci acesta o va pune localitatea, in parantesa, alàturi de satul cel mai apropiat. Daca cine-va se refera la o harta aceasta va fi denumita prin titlul seu și prin scala sa. De altminteri nimic nu lamuresce mai bine de cat un crochiu care se va alatura unei descripțiuni càndu aceasta are loc.

„ Dupa indicarea localitații, ḑilei și orei, va trebui să se dea scrisorilor și un numer de serie care va servi spre a indica destinatarului spre a observá să nu fie lipsuri. Respunsurile sau doveḑile de primire vor trebui să faca mențiune despre acest numer de serie și vor resuma ordinul primit pentru a areta cà l'a înțeles bine. Daca numerul de serie descopere cà o piesa a

www.dacoromanica.ro

fost perduta, se va tramite copia ei, sau va fi reclamata.

„ Pentru mai multa claritate, fie-care piesa va fi impartita in paragrafe numerotate. Primul paragraf va conține aretarea primirei piesei la care se refera. Al doilea paragraf va cere deslușiri daca aceasta se va crede necesar. Al treilea paragraf și urmatoarele vor relatá mesurile luate in consecuența arma dupa arma, serviciu dupa serviciu. De altminteri este foarte folositor de a nu trata de càt numai un singur subiect intr'o singura piesa [2]).

„Ori-ce piesa trebue sà areate lucrul deplin, care sà dispenseze pe cine-va, pe càt posibil, ca sà recurga la alte documente. Càndu dar cine-va citeaza o lege, un regulament se va reproduce articolul in chestiune in total sau in esența sa. Este foarte avantagios de a complecta o descripțiune de localitàți, de așeḑare de trupe, printr'un crochiu, insa in acest cas va trebui sà se colaționeze cu ingrijire tramiterile din desemn cu cele din textul descriptiv.

„Càndu cine-va raporteaza unui superior el va adaugí, daca se așteapta sau nu și parerea sa, in scopul de a evita mesurile contraḑicatoare,

2. A se vedea cestionarul urmator de ordine.

www.dacoromanica.ro

ordinele urmate de contra-ordine care distruge increderea trupei in șefii sei.

„In general, metoda grafica, simpla, scurta este preferabila lungilor desvoltări. In acest mod o situațiune precisa face mult mai mult de cât un raport prolixe, pentru că ea resuma in câte-va coloane perderile sau adaugirile in efective.

„Ori-ce comunicare nu trebue să conțina de cât nesce noțiuni precise. Se va evita dar intrebuințarea expresiunelor vage ca acelea de: detașament, imense, etc. In general va trebui să fotografiăm faptele, iar nu a le zugravi in tablouri. Se va indica numerul corpurilor, compunerea și incarcatura convoiurilor, drumul urmat de trupe, ora când ceva s'a indeplinit. Se va deosebi ordinele executate de acelea care sunt numai date și a càror indeplinire nu este ânca asigurata. Daca este chestiunea de artilerie, de munițiuni se va precisá calibrul lor. Fàra aceasta precisiune, adesea scirile cele mai urgente nu pot să fie intrebuințate.

„Telegraful nu este un mijloc destul de sigur pentru a comunica in campanie; va fi dar folositor de a confirma prin scris depeșile, mai ales daca ele sunt cifrate, pentru că este de ajuns o singura eroare in transmiterea unei cifre pentru a resturna cu totul înțelesul unei frase.

www.dacoromanica.ro

De asemenea este prudent de a nu lua nici odata o hotarire decisiva dupa o simpla telegrama ne confirmata și prin scris. Va trebui, mai ales de a nu abusà de observațiuni sau scurtarii pentru comunicațiunile grave și de a avea tot-dea una la indemàna cheia corespondenței cifrate".

Prescripțiuni generale cu privire la ordine.

Generalul prusian, baron von Loë dice cu privire la ordine urmatoarele:

„1) Ori-ce ordin trebue sà inceapa prin o scurta aretare de ceea-ce sà scie despre inamic și scopul ce ne propunem.

Aceste indicațiuni servesc a orienta pe șefii sub alterni, pentru cà ei se vor achita mai bine de misiunea ce le este data, daca ei cunosc situațiunea generala și resultatul ce voesce a se atinge.

2) Ordinul se va margini a prescrie dispositiunile de luat, in vederea situațiunei presente, fàra a lega mesurile inferiorilor dàndu-le nesce regule absolute in fața eventualitàților pe care nu le putem prevedea ca total; ast-fel càud unul din casuri neprevedut prin ordin s'ar intemplá sà se presinte, ei, inferiorii nu vor indrasni sà lucreze și vor esita.

www.dacoromanica.ro

3) Trebue să evităm toate expresiunile vage sau echivoce. Prin urmare nu se va ḍice: „la ora precisa“ ci „la (cutare) ora“.

4) Intr'un ordin, nu este locul de a explica motivele care ve indeamna, pentru că nu convine de a da seama inferiorilor.

5) Prescripțiunile care se înțeleg de la sine sau resulta din regulamente, nu trebuesc să faca parte dintr'un ordin. Deci nu va trebui să se ḍica „patrulele trebuesc să fie vigilente.., etc.“

6) Un ordin trebue să fie redigiat ast-fel ca diferitele prescripțiuni să fie distincte, fie-care facènd obiectul unui paragraf separat. Aceste paragrafe vor fi numerotate.

Aceasta forma dà mai multa claritate și permite mai bine de a înțelege totul. Paragraful care dà sciințele despre inamic și care schițeaza scopul ce se propune, nu va primi de loc numer.

7) La finele unui ordin, nu trebue nici odata să uităm de a indicá unde se va ține șeful, pentru că se scie unde poate fi gasit. Cu semnatura șefului, ordinul va purta data ḍilei și acea a orei când a fost redigiat.

Dispositiuni de luat inainte de marș.

1) A hotarì corpurile cari vor merge; acelea cari din contra, trebue să remàna. A regulà for-

www.dacoromanica.ro

marea micilor depoșite și a infirmeriilor de cai.

2) A prescrie forma rapoartelor de tramis și a le tramete trupelor modelele relative.

A da ordin corpurilor de trupa de a'și lua cu ele carnete à souche pentru rechisițiuni.

A prescrie cavaleriei de a'și luanesce carnete ce trebue sà țina pentru releurile de corespondența.

3) A da harte la corpurile de trupa precum și documente statistice.

4) A procura codurile, regulamentele inchisorilor și imprimatele relative la serviciul justiției militare.

5) A da ordin pentru compunerea comisiunei de remonta și a distribui regulamentele și imprimatele relative la toate operațiunile sale.

6) A ordonà luarea sau confecționarea sigiliurilor și cașetelor la toate corpurile și șefii de servicii, precum și carnete à souche pentru ordinele de dat in timpul mărșului.

7) A numi un vagmaistru pentru fie-care coloana, a'i da o comisiune oficiala și a'l acredita la agenți poștali.

8) A prescrie ca fie-care trasura sà aiba càte o placa sau inscripțiune, o lanterna, o frâna și o mușama de acoperit. A le rosti atelagiele necesare.

www.dacoromanica.ro

9) A regulà mijloacele de transport ale funcționarilor poștei, ai tesaurului, interpreților, preoților, funcționarilor de la telegraf, inginerilor de drum de fer, persoanelor civile atașate la statul-major, oficerilor straini.

10) A grupa ordonanțele și secretarii oficerilor de stat-major și a regulà alocațiunea lor; a'i prevedea cu efectele de schimb și cu unelte de bucatarie.

11) A pune o suma, care sà se reînoiasca, la dispositiunea șefilor de corp, de serviciu, și de convoiu pentru intreținerea potcovitului și altele, precum și pentru inlocuirea animalelor moarte și intreținerea și ungerea trasurilor.

12) A imbrigada pe conductorul trasurilor de rechisițiune; a le procurà marmite și bidoane. A asigura solda lor și hrana lor. A-i prevedea cu un livret și cu o brasiera.

A cere ca fie-care trasura de rechisițiune sà fie prevețuta cu o mușama, o lanterna, fringhii de schimb, unelte și o inscripțiune aratènd afectarea lor in serviciul armatei, prin ingrijirea oficerului de la tren care are aceste trasuri sub ordinele sale.

13) A dispune sà se vopseasca cu o culoare diferita, trasurile primei divisii de artilerie de càmp, ale divisiei a doua; ast-fel ca sà se poata

www.dacoromanica.ro

distinge, aduná și grupà cu inlesnire de la prima vedere.

14) A prescrie ca intendanța sà locuiasca sau sà campeze tot-da-una aproape de statul major al brigadei, divisii sau corpului de armata, așa cà corpurile de trupa sà poata cu inlesnire a'și furniza piesele lor fara a fi obligate sà faca drumuri nefolositoare și obositoare.

15) A lua carnete a souche timbrate mai din nainte de unde se detașeaza ordinele luate cu creionu in timpul marșului sau al focului.

16) A dispune confecționarea fanionului și lanternei de culoarea prin care se areata locul cuartierului general.

17) A ordona artileriei de a avea trasuri și laḑi speciale pentru transportul armelor, ranițelor sau ale morților.

18) A hotari medicii cari vor face vizite pe la corpuri (tren, secțiune telegrafica, etc.) cari sunt lipsiți de medici.

19). A hotari veterinarii cari vor ingriji de animalele corpurilor (infanterie, geniu, etc.) și cari n'au veterinari.

20) A hotari la care corp trupele și staturile-majoare, cari n'au forje, 'și pot potcovi animalele lor.

21) A prescri artileriei ca sa iea cu forjele

www.dacoromanica.ro

sale fer batut cu ce să repare marmitele trupelor indivisionate cu ea la un loc; precum și de a mai lua și rachete pentru semnale.

22) A prescrie ca, fie-care șef de corp sau de serviciu trebue, or-care i-ar fi arma, să previna pe statul-major pe propria sa respundere, când ar putea să se goleasca trasurele ce are la dispositiunea sa, pentru a fi întrebuințate in binele armatei.

23) A prescrie ca serviciul va fi comandat prin escuade complecte ast-fel ca să nu fie desparțiți oamenii cari obicinuit manânca dintr'o aceeași gamela.

24. A lua imprimate de ocrotiri sigilate mai din nainte pentru a asigura respectul proprietàților sau al edificiilor.

25) A lua dicționarul comunelor (Dicționarul geografic care da populațiunea, producțiunea și resursele).

26) A lua cifrele corespondenței secrete.

27) A prescrie oficerilor care comanda batalioanele, escadroanele sau bateriile, de a lua cu ei càte un binoclu de càmp și furniturile de biurou necesare pentru a tramite rapoarte pe drum.

www.dacoromanica.ro

II.

Tipul unui ordin de marş pentru un corp de armata.

(*Dicta*) *Cartierul general, ḑiua, ora, minutele.*

1) Sciri despre inamic;

2) Scopul marşului;

3) Cooperarea corpurilor vecine;

4) Numerul coloanelor;

5) Detaşamente insarcinate de a protege marşul pe flancuri. Cavaleria care-i va fi data;

6) Ante-garda: compositiunea sa, şeful seu, itinerariul seu, ora plecării sale. Poduri, respàntii de drumuri ce ante-garda va ocupa la sosire;

7) Compositiunea fie-cărei coloane, şeful seu, óra plecării sale, itinerariul seu (poduri şi sate pe unde ea va trece).

(Drumurile distincte date fie-cărei divisii de corp).

Prioritatea trecerei la incrucişeri obligatorii.

www.dacoromanica.ro

8) Legatura cu corpurile colaterale (stramptori, pasuri) poduri etc., sau in presența inamiculuí;

10) Halta mare;

11) Coloana cu care va merge comandantul corpului de armata;

Rapoartele pe care el le așteapta in timpul marșului ;

Locul unde 'și va instala comandantul cartierul general la sosire;

12) Ora și locul unde oficerii tutulor serviciilor vor trebui sà vina spre a lua ordine in aceiași ți (in țiua sosirei coloanei) sau a doua ți;

13) Comandamente sau bivuacuri (hotarìte) date fie-càrei coloane, delimitate pe front, și in coada pe flancul drept și pe flancul stàng;

14) Locul cartieruIui general al fie-càrei divisii și al artilerii de corp ;

Releuri de corespondența de stabilit;

15) Itinerariul primului (1-iu) eșelon al convoiului neindivisionat. Curs de apa sau defileu, inapoia càruia va veni sà parcheze. Trasurile cari se vor putea duce pàna la cantonamentele trupelor pentru a le aprovisiona;

16) Delimitarea zonelor de rechisițiune intre diferitele coloane, staturi-majoare, trupele indivi-

www.dacoromanica.ro

sionate, artileria de corp, ambulanța, trupele neindivisionate, convoiul;

17) Linia generala ce o va ocupa ante-posturile pe front și pe cele doue flancuri. Recunoasceri de facut dincolo de ele;

Eventual:

18) Caleuze, hărți și date statistice ce trupele vor primi sau vor trebui să'și procure ;

19) Comunicațiuni telegrafice de stabilit ;

Stațiunea prin care se va putea corespunde cu generalul șef;

20) Intrebuințarea calei ferate ;

Posturi de stabilit în garile de drum de fer.

21) Evacuarea bolnavilor și raniților;

Gruparea slabanogilor și șchiopilor in companii provizorii din garnisoana;

Mici deposite de format ;

Infirmerii de cai ;

Transport de arme și ranițele bolnavilor, raniților și morților;

22) Capul linii de etape;

23) Distribuirea hranei și a furagiului;

24) Trasurile care vor merge să incarce dinapoi (din spatele armatei).

25) Trasuri de rechisiționat, acoperite cu pae, pentru a transporta raniții in prevederea unei lupte;

www.dacoromanica.ro

Trasuri de rechisiționat pentru a transporta ranițele o parte din infanterie in cas de marș forțat ;

A stringe atelagiele de pripas ;

26) Dispositiuni coprinḍènd incalțamintea și potcovitul. Rechisiționi de fer și de postav din țara ;

27) Instrucțiuni cu privire la :

Comandantul pieței ;

Pretor ;

Prisonieri ;

Consiliile de resboiu.

Protecțiunea proprietății locuitorilor și ocrotirile ;

28) Instrucțiuni cu privire la plata soldei ;

Serviciul tesaurului ;

Serviciul poștei ;

29) Documente și piese de procurat ;

30) Secretul și Adunarea ;

31) Debușeuri ce vor creia de indata trupele de geniu pentru a inlesni mișcările trupelor ;

32) Oficerii de Stat Major cari se vor duce cu câți-va calareți, la corpurile colaterale pentru a lua sciri asupra mișcărilor și asupra operațiunilor.

www.dacoromanica.ro

Tipul unuĭ ordin de marș pentru o divisie.

(*Data*) *Cartierul general, ḍiua, ora, minute.*

1) Sciri despre inamic;

2) Scopul marșului;

3) Cooperarea divisiilor vecine;

4) Numerul coloanelor;

5) Detașamente insarcinate de a protege marșul pe flanc. Cavaleria care va fi data in acest scop;

6) Ante-garda, compositiunea sa, șeful seu, itinerariul seu, ora plecării sale;

Poduri sau respàntii de drum, ce ea va ocupa la sosire;

7) Compositiunea fie-cărei coloane, șeful seu, ora plecării sale, itinerariul seu (poduri și sate pe unde ea va trece);

Prioritatea trecerii la incrucișeri obligate;

8) Legatura cu divisiile vecine.

9) Conduita de pastrat sosind la defileuri, trecetori, poduri, etc., sau intalnind pe inamic.

10) Halta mare:

11) Coloana cu care merge comandantul divisiei;

Sciri ce el așteapta in timpul marșului;

Locul unde'și stabilesce cartierul seu general la sosire;

www.dacoromanica.ro

12) Ora și locul unde oficerii brigadelor artileriei, geniului și administrațiunei, ambulanței și convoiului vor trebui să vina pentru a lua ordine dupa sosire sau a doua zi;

13) Cantonamentele sau bivuacurile (date) hotarite fie-cărei coloane, delimitate in front și in coada pe flancul drept și pe flancul stàng;

14) Locul cartierelor generale ale brigadelor, al artilerii, geniului, ambulanței, secțiunilor de munițiuni;

Releuri de corespondența de stabilit;

15) Itinerariul ce va urma convoiul care duce schimburi: in imbracaminte, subsistențele, administrațiuni etc.

Cursul de apa, sau defileul inapoia càruia el va parca;

Trasurile care vor trebui să mearga (să fie impinse) pàna in catonamentele trupelor pentru a le reaprovisiona;

16) Delimitarea zonelor de rechiziționi intre coloane, sau brigade, artilerie, geniu, ambulanța, convoi;

17) Linia generala ce va ocupa anteposturile pe front și pe flancuri;

Recunoasceri de executat.

(Cavalerie de lasat noaptea la gardele mari).

Eventual:

www.dacoromanica.ro

18) Calauze, hărți și date statistice ce corpurile de trupa vor primi sau vor trebui a'și procura.

19) Debușeuri pe care trupele de geniu vor trebui să creieze de indata pentru a inlesni mișcările trupelor și eșirea lor din locurile actuale.

20) Oficerul de stat-major al divisiei care se duce cu câți-va calareți la divisia vecina pentru a se informa (a lua sciri) asupra mișcărilor sale și asupra operațiunilor.

21) Comunicațiuni telegrafice.

Stațiunea prin care se poate corespunde cu generalul.

22) Intrebuințarea calei ferate.

Posturi de așeḑat in garile drumurilor de fer.

23) Evacuarea bolnavilor și raniților.

Gruparea in companii provisorii de garnisona a slabanogilor și șchiopilor.

Mici deposite de format.

Infirmerie de cai.

Transport de arme și de raniți de a le bolnanavilor raniților și morților.

24) Capul liniei de etape.

25) Distribuțiunea de hrana și furagiu.

26) Trasuri cari vor merge spre a se reaprovisiona din napoia armatei.

27) Trasuri acoperite cu pae de rechisiționat

www.dacoromanica.ro

in prevederea unei lupte.

Trasuri de rechisiționat pentru a transporta ranițile unei părți de infanterie, in cas de marș forțat.

Atelagiele prisos, de adunat.

28) Dispositiuni cu privire la incalțaminte și potcovit.

Rechisițiuni de piei și postav.

29) Instrucțiuni cu privire:

la comandantul de piața,

la Pretor,

la prisioneri,

la protecțiunea proprietății locuitorilor și la ocrotiri,

la consiliile pe resboiu,

30) Instrucțiuni cu privire la:

Plata soldei,

Serviciul tesaurului,

Serviciul poștei,

31) Documente și piese de (trimis) procurat.

Secretul și Adunarea.

Dispositiuni permanente

33) Ora la care trupele vor trebui in principiu sà iea armele, și a se aduna dincolo de defileu cantonamentului, bivuacului lor, gata a se

www.dacoromanica.ro

pune in marș sau daca ordinele de mișcare nu le-au sosit pàna la 10 seara.

Tipul unui ordin de marș pentru o divisie de cavalerie care eclereaza armata inainte sau pe flanc.

1) Sciri despre inamic.

2) Scopul de atins.

3) Intinderea frontului de acoperit de la drumul cutare la drumul cutare.

4) Legatura intre divisiile colaterale.

5) Cooperarea divisiilor vecine.

6) Sprijinul de infanterie pe care divisia de cavalerie poate compta spre a se rezima.

7) Escadroane de alergatori cari vor trebui sà iea sau sà pastreze contactul cu inamicul, sau a pune màna repede pe un pod, un defileu, etc.

8) Patrule de oficeri de tramis pe front sau pe aripa.

9) Drumuri afectate brigadelor sau regimentelor din prima linie.

Legatura intre ele a brigadelor.

10) Drumul pe care 'l va urma brigada sau regimentul de reserva.

11) Modul de concentrare al divisiei și centrul sèu de adunare in cas càndd ea ar putea sà fie respinsa de nisce forțe superioare.

www.dacoromanica.ro

12) Trupa cu care va merge comandamentul divisiei.

Locul unde el 'şi va stabili carteriul sèu general la sosire.

13) Sciri de procurat comandantului divisii.

Noutàţi de tramis direct:

a) Generalului şef,

b) Divisiilor colaterale,

c) Trupelor din urma,

Prisonieri şi documente de adresat cartierului general.

Puncte indoelnice de lamurit asupra compoşiţiunii armatei inamice.

14) Drumuri de fer de distrus sau de protes.

15) Linii telegrafice de interceptat sau de supraveghiat.

16) Poduri de surprins sau de pazit.

Curs de apa de supraveghiat şi pàna unde, pe un mal sau pe ambele maluri.

17) Locul, in coloana de marş, a reservei de cartuşe, a reservei de unelte şi a echipagiului de poduri.

18) Distanţa la care va urma grosul bagagielor.

Hotarîrea brigadei care va da escorta.

19) Releuri de corespondenţa de lasat in spatele armatei.

www.dacoromanica.ro

Carnete de distribuit releurilor pentru a inregistra depeșile.

20) Linia generala a posițiunilor de ocupat dupa executarea marșului.

21) Hotarîrea bivuacurilor sau cantonamentelor.

Legatura lor prin releuri sau posturi. Semnale de alarma. Locul cartierelor generale ale brigadelor.

22) Serviciul de siguranța: ante-posturi, patrule, lisiere de baricadat. Recuuoasceri de tramis inainte. Serviciul observatorilor.

23) Stațiune telegrafica unde vor fi tramise depeșile purtate de calareți.

24) Mesuri cu privire la hrana și furagie. Distribuțiuni. Organisarea și marșul convoiului. Reserva de oves de luat de la convoiu.

Eventual:

25) Ceasornice de regulat dupa acela al șefului de stat-major.

26) Rechisiționi de facut in: hrana, furagie, cai de trasura, piei, incalțaminte, unelte, etc.

Delimîtarea zonelor de rechisițiune intre brigade sau regimente.

Desarmarea țèrei inamice. Proclamațiuni de afișat.

www.dacoromanica.ro

26) Meșteri cu privire la potcovit. Reserva de potcoave, caiele colți de ghiața, de intreținut. Plase de schimb.

27) Reparațiunea harnașamentului și a șeilor.

28) Ordine cu privire la serviciul sanitar, medici și veterinari.

Evacuarea slabanogilor, bolnavilor și răniților (oameni și cai). Infirmerii de cai. Cai la mâna.

29) Ordine cu privire la artilerie și la improspetarea munițiunilor. Repartițiunea momentana a bateriilor.

30) Caleuze, harte și documente statistice de procurat. Indicarea hartei de care comandantul face intrebuințare pentru darea ordinelor sale.

31) Schimbarea escadroanelor, regimentelor sau brigadelor din prima linie.

32) Dispositiuni pentru a atrage pe inamic intr'un intrând cu focuri incrucișate.

33) Detașamente de tramis sau de rechiamat. Hrana lor, mijloace de transport.

Rapoarte ce vor trebui să tramita aceste detașamente in timpul misiunii lor.

34) Posturi de cavalerie de dat infanteriei.

35) Mesuri cu privire la disciplina.

Consilii de resboiu.

Pretor.

Prisonieri.

www.dacoromanica.ro

Ocrotiri.

Comandantul pieței.

36) Cereri de tramis depositelor pentru inlocuiri.

36) bis. Remonta.

37) Capul liniei de etape.

Fàn presat.
Conserve de oves } de cerut la timp

38) Documente de procurat pentru:

Comptabilitate,

Situațiune de efective,

Jurnale de marș.

39) Fonduri secrete pentru a plati caleuzele, curierii, spionii. Reinoirea lor.

Plata soldei și a accesoriilor sale.

41) Serviciul poștei și al scrisorilor. Expediținea curierilor.

42) Secretul și Adunarea.

43) Avis de dat autoritàților civile.

44) Ora și locul raportului a doua ți.

45) Oficeri de detașat pe lànga corpurile colaterale sau pe lànga divisiile vecine, pentru a fi continuu in curent cu mișcàrile lor.

Timpul necesar desfașuràrii.

Timpul necesar pentru desfașurare este dupa un oficier prusian de stat-major, urmatorul:

www.dacoromanica.ro

Un batalion se desfășoara in	5	minute
Un regiment	15	„
Una brigada de infanterie .	45	„
Una divisie de infanterie .	1 ora 45	„
Un regiment de cavalerie .	3	„
Una brigada de cavalerie .	8	„
Una divisie de cavalerie .	20	„
Una baterie	4	„
Un grup de 4 baterii . .	15	„
Un regiment de 6 baterii .	30	„

Un corp de armata:

Mergènd pe 2 drumuri și fàra bagagie . . . . . 2 ore

In o coloana cu ante-garda 6 „

In o coloana cu ante-garda necoprinsa . . . . . 5 „

In o coloana cu bagagiele . 8 „

Nota. Cifrele acestea nu sunt de càt nisce medii aproximative, care se modific dupa efective, temperaturi, drumuri.

Trebue a observa de altminteri cà nu este locul de a se desfașurà de càt atunci cànd voim a lupta imediat și cu toate forțele.

Ori ce desfașurare care n'are acest scop este o mesura rea, greșita.

www.dacoromanica.ro

Tipuri de adrese.

La noi, in corespondența militara oficiala, salutarile sunt suprimate la toate gradele ast-fel cà raportul și ordinele se termin pur și simplu numai prin expunerea afacerii.

Nu este tot ast-fel insa, la corespondența cu cu cele-l'alte autorități civile sau chiar militare particulare; pentru acestea, scrisoarea se termina cu o salutare care difera dupa posițiunea persoanei, càruia se adreseaza și a aceluia care se adreseaza.

In general, scrisorile de ori-ce natura ar fi, sà incep printr'un titlu care areata gradul sau funcțiunea persoanei, càruia ne adresàm.

Domnule general (colonel, maior, etc.),

Domnule Ministru,

Domnule Prim Președinte (sau Președinte),

Domnule Judecator,

Domnule Consilier (pentru membrii curții de casațiune, apel sau compturi),

Domnule Primar,

Domnule Director General (sau Secretar General sau Director),

Domnule Grefier,

etc. etc. etc.

„In capul scrisorilor, eticheta cere a se mai

www.dacoromanica.ro

repeta cel puțin odata titlul persoanei càreia ne adresàm: Domnule general, Domnule Ministru etc.

„Către preoți ne adresam:

„Parinte, Cinstite Parinte, Sànte Parinte, Prea Sànte Parinte (pentru Episcopi) Inalt Prea Sànte Parinte (pentru Mitropoliți), In corpul scrisorii este de rigoare a se ḑice cel puțin o data la preoți „Sànția ta“ la episcopi „Archieria Voastra“ la Mitropoliți „Eminența Voastra“.

Către straini sà scrie in general in limba francesa, admisa in toate țerile.

Titlul scrisorei va fi dupa cas:

Monsieur, Madame, Monsieur le Ministre sau Excellence, Monsieur le Chargé d'Affaires.

Monsieur le Secretaire (or de ce clasa ar fi).

Monsieur le Général (sau Mon Général).

Monsieur le Colonel (chiar de este Lt.-Colonel) Maior sau le Commandant (pentru Maiorii de artilerie sau de cavalerie, Capitaine, Lieutenant, (chiar de este Sub-Locotenent;) sau Mon Colonel, etc. etc. càND este mai mare in grad de càt cel ce scrie sau chiar egal și voim sà'l flatàm ca urbanitați.

Către preoți straini sà ḑice in tot-d'a-una: Monsieur le Curé sau Monsieur l'Abbé, Monseigneur càND este Evêque-archiereu și acestuia in capul

www.dacoromanica.ro

scrisorei se va ḑice de rigoare o data cel puțin „Votre Eminence“.

Asemenea când ne adresàm către Miniștrii straini este de rigoare a se ḑice odata cel puțin in capul scrisorei „Votre Excellance“.

Titlul de „Votre Excellence“ se atribue, in general, și foștilor miniștri precum și generalilor, mai cu seama celor de divisie sau de corp de armata (straini).

Scrisorile, cu excepțiune de corespondența noastra militara oficiala se termina cu o salutare care este diferita cu posițiunea persoanei càruia se adreseaza și dupa posițiunea persoanei care se exprima aceste salutari.

Către un ministru sau către un general adica un inferior la superior ḑice:

„Bine-voiți, ve rog, Domnule..... (titlul sau gradul) a primi incredințarea prea osebitei mele considerațiuni (sau respectoasei mele considerațiuni, sau respectuosului meu devotament sau întregului meu respect).

„Când persoanele in corespondența sunt de posițiuni egale sau aproape egale, se intrebuințeaza, in general, prima expresiune sau „primiți, ve rog, Domnule..... asigurarea distinsei mele considerațiuni“ sau daca posițiunea permite „inaltei mele considerațiuni“.

www.dacoromanica.ro

„De la un superior la inferior se ḑice in general: „primesce te rog Domnule.....asigurarea distinsei mele“ sau numai considerațiunea mea, sau complimentele mele, sau salutările mele, sau numai: al D-tale“.

„Când ne adresàm preoților, salutarea trebue sà fie facuta cu totul respectuoasa càci ei sunt capii religiunei. Unui Mitropolit i se va scrie: „Bine-voiți vè rog Inalt Prea Sànte, a primi asigurarea celui mai profund respect sau Al Eminenței Voastre prea plecat și prea devotat servitor“.

Tot ast-fel și la un archiereu. La cei-l'alți preoți dupe posițiunea ce ocup: „al Sànției“ sau „prea Sànției Voastre prea plecat și supus; sau: „primiți vè rog.....pioasele mele inchinaciuni“ etc. etc.

„Când ne adresàm càtre straini, salutările de rigoare sunt:

„Càtre un ministru: Veuillez agréer Monsieur le Ministre l'assurance de ma haute (sau parfaite) consideration“ de la egal la egal;

Când suntem inferiori: „de ma parfaite (sau respecteuse) consideration“.

„Când ne adresàm càtre o alta persoana dupe posițiunea ei se ḑice: „Veuillez agréer (sau agréer) Monsieur l'assurance de ma parfaite con-

www.dacoromanica.ro

sidèration très destinguée (sau numai distinguée) sau Recevez Monsieur, l'assurance de ma considération très destinguée, (sau destinguée), sau mes salutations très destinguée, sau destinguée, sau empressées, sau „tout à vous“ sau „a vous“ dupe casuri.

„La preoții straini se ḍice in general „Veuillez agréer Monsieur l'assurance de ma parfaite considération“. La episcopi insa se ḍice: „Veuillez agréer Monseigneur l'assurance de ma respectueuse considération“. (General Falcoianu „Despre scrieri și raporturi“ conferința facuta in 1892 la scoala superioara de resboiu din Bucuresci).

Stilul militar trebue a avea trei calități principale, să fie: clar, precis și corect.

Claritatea resulta din studiul preliminar al afacerii ce voim a trata, și de la chipul, mai mult sau mai puțin neted, cum vedem lucrurile.

Precisiunea consista a nu ḍice nimic inutil și a exprima multe lucruri in puține cuvinte.

Corecțiunea consista in observarea regulelor gramaticale.

Claritatea, precisiunea și corecțiunea sunt cele trei calități principale ale stilului militar; ele insa, evident nu esclud cele-l'alte calități aratate

www.dacoromanica.ro

in uvragele speciale, ast-fel ca noblețea, eleganța și harmonia de stil. Numai, primele din aceste calități sunt esențiale, cele-l'alte nu sunt de càt accesorii.

Nu este permis nimenui o scriere urît scrisa și greu de citit. „Toate literile sà fie bine formate și rotunjite. „Daca intr'adever nu sunt pro-„porționale, daca literile sunt substituite prin „puncte, aceasta nu insemneaza, la drept vor-„bind, o scriere, ci nisce semne ieroglifice con-„venționale imaginate de capriciul unui individ, „care impune o ast-fel de citire obositoare celor „cari sunt obligați sà le citeasca.

„A'și permite cine-va o ast-fel de scriere, ori „care ar fi importanța subiectului, insemneaza „a nu avea destula convenienta fața de supe-„riori, insemneaza a face pe aceia càrora li se „adreseaza sà-și pearda timpul de care n'are „dreptul sà dispuna cel ce scrie, și care timp, „putea fi intrebuințat in mod mai util de ori-„cine“ (Essai de pédagogie pratique par *Carré).*

Este o mare necuviința de a socoti mai prețios timpul seu de càt acela al persoanelor carora li se scrie; și un obiceiu ridicol de a subsemna numele seu prin semne indiscifrabile.

Precedați tot-d'a-una numele vostru cu gradul ce aveți in armata.

www.dacoromanica.ro

Terminànd aci, ḍice d. general Bratianu, vè rog domnilor sà nu vedeți o critica de persoane sau chipului cum alții ved lucrurile.....

Am reușit? Eu port cu mine màngàerea, cà urmànd'o: veți dobendi o glorie curata, fiind-cà, de sigur, o veți merita; veți vedea stima camaraḍilor și favorurile șefilor venind inantea voastra, fiind-cà veți fi demni de ele; și in fine domnilor, veți face bucuria conferențiarului de asta-ḍi, care sub impulsiunea sentimentelor ce ve pastreaza, va ureaza cu toata inima: *inainte, cu demnitate, scumpi camaraḍi.*

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro